

DJECA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU I INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA U INTERAKCIJI S VRŠNJACIMA

Kolegij: Inkluzivni pristup odnosu s vršnjacima

Nositelj: Doc.dr.sc. Anamarija Žic Ralić

Diplomski studij Edukacijske rehabilitacije

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Sveučilišta u Zagrebu

Roditelji djece s teškoćama u razvoju

- Kada njihovo dijete ima blaže teškoće
 - ▣ uspostavljanje prijateljstva s vršnjacima je drugi prioritet, odmah nakon usvajanja školskog gradiva
- Kada njihovo dijete ima veće teškoće
 - ▣ uspostavljanje prijateljstva je prvi prioritet (Hamre-Nietupski i sur. 1992; prema Overton & Rausch, 2002)

Roditelji djece s teškoćama u razvoju

- Definirali tri šira razvojna cilja koji su pod utjecajem vršnjaka:
 - ▣ visoka samoprocjena;
 - ▣ visoko samopouzdanje i prihvaćanje sebe;
 - ▣ razvoj socijalne kompetencije
- (Overton & Rausch, 2002)

Roditelji djece s teškoćama u razvoju ističu 9 ciljeva vezanih uz odnose s vršnjacima

- biti prihvaćen od strane vršnjaka;
- redovito imati priliku za igranje s djecom;
- imati prijatelje iste dobi
- imati jednog ili više najboljih prijatelja
- imati lojalne prijatelje koji su ih spremni braniti;
- imati aktivnu ulogu u razvoju prijateljstva;
- održavati prijateljstvo tokom vremena;
- prepoznavati kada je netko pravi prijatelj;
- imati prijatelje koji nisu stalno u nevolji

Kvalitetni odnosi s vršnjacima temelje se na sposobnostima:

- **Uživljavanja u tuđi položaj** (osjećaji, iskustva, način razmišljanja, želje)
- **Vještinama komunikacije** (aktivno slušanje, uvažavanje, ja-poruke, iznošenje vlastitih misli i osjećaja)
- **Razumijevanju socijalnih situacija i moralnom prosuđivanju**
- **Sposobnosti rješavanja konfliktnih situacija**

Značajke socijalne kompetencije djece s teškoćama u razvoju u odnosu prema vršnjacima:

- Teškoća sudjelovanja u skupnoj igri
- Odsustvo specifičnog socijalnog ponašanja npr. uloge vođe
- Tijekom ljetnih praznika uruše im se uspostavljeni kontakti
- Teško formiraju uzajamno prijateljstvo
- Ne koriste efikasno socijalnu komunikaciju
- Teškoće u rješavanju konfliktne situacije
- Slabiji položaj prilikom sociometrijskih mjerenja

Prihvaćenost od strane tipičnih vršnjaka

- Djeca s većim, očiglednijim teškoćama bolje prihvaćena nego djeca s blagim, lakšim i manje uočljivim teškoćama, koju vršnjaci učestalo odbijaju.
- Vršnjačka privlačnost i prihvaćenost bazirana na prepoznavanju međusobnih sličnosti
 - ▣ Grupa sličnoj djeci prijeti odbacivanjem ukoliko svoje ponašanje ne usklade s pravilima
 - ▣ Grupa se zaštitnički ponaša prema značajno drugačijoj djeci

Djeca s intelektualnim teškoćama

- zaostajanje u razvoju socijalne kompetencije
- deficiti u sljedećim socijalnim vještinama:
 - nedostatna socijalna senzitivnost (sposobnost uviđanja tuđih osjećaja, želja i razmišljanja)
 - socijalni uvid (razumijevanje soc. situacija)
 - vještine komunikacije,
 - nedostatna kritičnost (vrednovanje soc. situacije i odnosa)
 - vještine rješavanje konflikata

Interakcija djece s IT s vršnjacima čiji je razvoj uobičajen

- pozitivan utjecaj na usvajanje akademskih, funkcionalnih i socijalnih vještina,
- pridonosi povećanju socijalne kompetencije, ostvarenju ciljeva u obrazovanju, razvoju prijateljstva i poboljšanju kvalitete života

(Halvorsen & Sailor, 1990; Hunt i sur. 1996; LeRoy & Simpson, 1995; prema Kemp & Carter, 2002; Carter & Hughes, 2005)

Socijalna interakcija djece s intelektualnim teškoćama:

- Pozitivan utjecaj imaju:
 - Inkluzija među vršnjake od najranije dobi
 - Programi razvoja pozitivne slike o sebi, socijalnih i komunikacijskih vještina te primjerene ekspresije osjećaja
 - Poticanje interakcije s vršnjacima čiji je razvoj uobičajen
- Uz ostvarene gornje preduvijete, ova djeca ostvaruju prosječan socijalni status unutar redovnog razreda.

Opseg u kojem su djeca i mladi s IT u interakciji s vršnjacima ovisi o:

- socijalnim i drugim relevantnim vještinama djece i mladih s IT;
- kontekstu u kojem provode svoj školski dan

Okolina u kojoj

- se dijete i njegove specifičnosti uvažavaju,
- se djeca uče socijalnim vještinama
- odrasli daju pozitivan model ponašanja u odnosu s djecom s posebnim potrebama
- Provode intervencije usmjerene na okruženje (npr. dodjeljivanje uloga pomagača, dogovaranje načina vršnjačke podrške, kooperativno grupiranje, vršnjačko instruiranje i sl.)

Pogodovati će uspješnoj socijalnoj integraciji djece s teškoćama u razvoju

Balansiran pristup u određivanju intervencije podrazumijeva kombiniranje između

- Intervencija usmjerenih na stvaranje preduvijeta u okolini
 - ▣ Aktivno poticana vršnjačka interakcija
- Intervencija usmjernih na vještine
 - ▣ povećavaju vjerojatnost uspješne interakcije i socijalne kompetencije